

مروری بر
روش تحقیق
با رویکرد کاربردی

مهدی مددخانی
مدرس دانشکده

۱۳۹۶

سرشناسه : مددخانی، مهدی، ۱۳۵۶ - Madadkhani, Mahdi

عنوان و نام پدیدآور : مروری بر روش تحقیق با رویکرد کاربردی/ مهدی مددخانی.

مشخصات نشر : تهران : سخنوران، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۳۴ ص.

شابک : 978-600-455-489-3

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۲۳.

موضوع : علوم انسانی - تحقیق - روش‌شناسی

موضوع : Humanities -- Research -- Methodology

موضوع : علوم انسانی - روش‌شناسی

موضوع : Humanities -- Methodology

رده بندی کتب : ۱۸۶AZ/م ۴م ۴۱۳۹۶

رده بندی دیویی : ۳۰۷۲/۰۱

شماره کتابشناسی ملی : ۴۸۹۳۵۱۵

عنوان کتاب: مروری بر روش تحقیق با رویکرد کاربردی

مؤلف: مهدی مددخانی

ناشر: سخنوران

طراح جلد: سخنوران

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۶ - اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۸۷-۶۰۰-۴۵۵-۴۸۹-۳

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

تمامی حقوق این اثر محفوظ است.

انتشارات سخنوران: کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۴۰۷، طبقه اول، تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۷
فصل اول.....	۱۹
آشنایی با کلیات تحقیق.....	۱۹
۱- بحثی درباره شناخت.....	۱۹
۲- انواع دانش و علم.....	۲۱
۲-۱ روش بدیهی پنداری.....	۲۱
۲-۲ روش پیروی محض.....	۲۱
۲-۳ روش از پیش دانسته یا آزاد تجربه.....	۲۱
۲-۴ روش علوم.....	۲۲
۳- تحقیق و تعریف آن.....	۲۳
۳-۱ حقیقت چیست.....	۲۴
۳-۲ آیا وصول به حقیقت امکان دارد.....	۲۴
۳-۳ غرض از تحقیق.....	۲۵
۳-۴ اهمیت عمل تحقیق.....	۲۵
۳-۵ تاریخ پیدایش تحقیق.....	۲۵
۳-۶ تحقیق از نظر اسلام.....	۲۶
۳-۷ فوائد تحقیق.....	۲۶
۴- صفات و شرایط محقق.....	۲۷

۴-۱	صفات محقق.....	۲۷
۴-۲	قاعده واقعیت نگری:.....	۳۳
۴-۳	قاعده تجاهل:.....	۳۳
۴-۴	قاعده قضاوت عینی:.....	۳۴
۴-۵	تعیین امر اجتماعی:.....	۳۴
۴-۶	اصل کل عناصر به هم پیوسته:.....	۳۴
۴-۷	نشان‌های محقق موفق.....	۳۵
۵	دشواریهای تحقیق.....	۳۵
۶-۱	هدف، در تحقیق.....	۴۲
۶-۱	دسته بندی اغراض و اهداف.....	۴۳
۶-۲	منابع اهداف.....	۴۵
۶-۳	مراحل مرحله اول.....	۴۵
	خود آزمایی فضی و ل.....	۴۶
	فصل دوم.....	۴۷
	بررسی ادبیات و شناخت مسأله برای تدوین پروپوزال.....	۴۷
۱- انتخاب و تنظیم موضوع تحقیق.....		۴۷
۱-۱ منابع و مراجع انتخاب موضوع تحقیق.....		۴۸
۱-۲ اشتباهات رایج در تنظیم موضوع تحقیق.....		۵۰
۲- روش علمی تحقیق.....		۵۰
۲-۱ به طور کلی مراحل اصلی روش تحقیق علمی به قرار زیر است.....		۵۱
۳- تعریف مسأله.....		۵۱
۳-۱ برای طرح یک مسأله تحقیق، کرلینجر سه شرط اصلی به شرح زیر بیان می‌کند.....		۵۱
۴- شناخت مسائل.....		۵۳
۵- منابع مسائل تحقیق.....		۵۳
۵-۱ منابع عمده‌ای که مسائل تحقیقاتی را عنوان و یا طرح می‌کنند، عبارتند از.....		۵۴
۶- ملاک انتخاب مسائل تحقیق.....		۵۶
۶-۱ خودداری از تکرار غیر لازم و وفاداری نسبت به تحقیقات دیگران.....		۵۶
۶-۲ اهمیت مسئله تحقیق و ارزش ارائه آن.....		۵۷

۵۷	۳-۶ علاقه مندی، کنجکاوی و کنش علمی
۵۷	۴-۶ آموزش، شرایط و کیفیات شخصی
۵۷	۵-۶ فراهم بودن اطلاعات و عملی بودن روش مطالعه
۵۸	۶-۶ وجود وسایل مورد لزوم و مناسب بودن شرایط کار
۵۸	۷-۶ امکان همکاری و تعاون
۵۸	۸-۶ مخارج تحقیق و استفاده‌های احتمالی
۵۸	۹-۶ مشکلات، موانع، اتفاقات و خسارات احتمالی
۵۹	۱۰-۶ عامل زمان
۵۹	۷-۶ احتیاجات تحقیق
۵۹	۱-۲ منبع مالی
۵۹	۲-۷ نیروی انسانی
۶۰	۸-۶ پیش بینی امکانات
۶۰	۱-۸ انواع امکانات
۶۴	خودآزمایی فصل دوم
۶۵	فصل سوم
۶۵	مبانی تئوریک در فرایند تحقیق
۶۵	۱-۱ تئوری
۶۵	۱-۱-۱ رابط بین تئوری و واقعیت
۶۷	۲-۱ نقش تئوری
۶۷	۳-۱ نقش واقعیات در تئوری
۶۸	۲-۲ فرضیه
۶۹	۱-۲ کارکردهای فرضیه
۷۰	۲-۲ انواع فرضیه ها
۷۲	۳-۲ اصول فرضیه سازی
۷۳	۴-۲ منابع فرضیه
۷۴	۵-۲ مشخصات یک فرضیه مناسب
۷۴	۶-۲ اصول کلی
۷۵	۳-۲ روش سنجش فرضیه

- ۳-۱ برای سنجش هر فرضیه دو راه وجود دارد: ۷۵
- ۴- متغیر و انواع آن ۷۶
- ۴-۱ متغیر مستقل ۷۷
- ۴-۲ متغیر وابسته ۷۸
- ۴-۳ نمونه هایی برای تشخیص متغیرهای وابسته و مستقل ۸۰
- ۵- تبدیل مفاهیم به شاخص ها ۸۷
- ۵-۱ تعریف عملیاتی متغیرها ۹۰
- ۶ اندازه گیری ۹۲
- ۶-۱ محققان اندازه گیری را در چهار سطح اندازه گیری متمایز به شرح زیر طبقه بندی کرده اند: ۱-۲ ۹۳
- ۷ ترکیب شاخص ها ۹۵
- خودارمای حاصل ۹۷
- فصل چهارم ۹۹
- طرح تحقیق ۹۹
- ۱- طرح تحقیق و ضرورت آن ۹۹
- ۱-۱ طرح تحقیق چیست؟ ۱۰۰
- ۱-۲ تعریف طرح تحقیق ۱۰۰
- ۲- هدف طرح تحقیق ۱۰۰
- ۲-۱ تهیه و تنظیم بهترین روش برای حل مشکلات ۱۰۱
- ۲-۲ کنترل عوامل خارجی ۱۰۱
- ۲-۳ وفاداری به طرح تحقیق ۱۰۱
- ۲-۴ در نظر داشتن ابعاد یک قضیه ۱۰۱
- ۳- فایده طرح تحقیق ۱۰۲
- ۴- مسائل مورد نظر در طرح تحقیق ۱۰۲
- ۵- خصایص یک طرح خوب ۱۰۴
- ۵-۱ طراحی ساختار تحقیق (اصول یازده گانه) ۱۰۴
- ۶- اصول یازده گانه طراحی ساختاری موضوع تحقیقاتی در علوم انسانی ۱۰۶
- ۶-۱ طرح موضوع ۱۰۶
- ۶-۲ علل انتخاب موضوع ۱۰۷

۶-۳	بررسی متون موجود	۱۰۸
۶-۴	سؤال اصلی	۱۰۸
۶-۵	سؤالات فرعی	۱۰۹
۶-۶	مفروض‌ها	۱۱۰
۶-۷	فرضیه‌ها	۱۱۰
۶-۸	مفهوم (مفاهیم)	۱۱۰
۶-۹	متغیرها	۱۱۰
۶-۱۰	روش تحقیق	۱۱۱
۶-۱۱	ازماندگی تحقیق	۱۱۱
	خودآزمایی عمل چهارم	۱۱۳
۱۱۵	فصل پنجم	
۱۱۵	طرح‌های تجربی	
۱۱۵	۱- انتخاب مسأله	
۱۱۵	۱-۱ اهمیت مسأله	
۱۱۶	۱-۲ هدف انتخاب مسأله	
۱۱۶	۲- امکان مطالعه	
۱۱۷	۲-۱ امکان به کار بردن روش علمی	
۱۱۷	۲-۲ فراهم بودن اطلاعات مورد نیاز	
۱۱۷	۲-۳ فراهم بودن بودجه کافی	
۱۱۸	۲-۴ فراهم بودن نیروی انسانی	
۱۱۸	۲-۵ فراهم بود وسایل تحقیق	
۱۱۸	۲-۶ محدود بودن موضوع مورد مطالعه	
۱۱۹	۲-۷ پیش بینی و از بین بردن موانع و مشکلات	
۱۱۹	۳- تعریف و تشریح مسأله	
۱۱۹	۳-۱ مطرح کردن مسأله به صورت سؤال	
۱۱۹	۳-۲ تعریف واژه‌های به کار رفته	
۱۲۰	۳-۳ تعیین حدود مسأله مورد مطالعه	
۱۲۰	۳-۴ بیان و تشریح روابط علت و معلول بین متغیرها	

- ۳-۵ ذکر مطالعات قبلی مربوط به موضوع تحقیق..... ۱۲۰
- ۴- عامل زمان و مکان..... ۱۲۱
- ۴-۱ عامل زمان..... ۱۲۱
- ۴-۲ عامل مکان..... ۱۲۲
- ۵- تهیه و تنظیم فرضیه..... ۱۲۲
- ۵-۱ تهیه فرضیه..... ۱۲۲
- ۶- بکار بردن فرضیه..... ۱۲۳
- ۷- جمع آوری اطلاعات..... ۱۲۳
- ۸- طبقه بندی اطلاعات به دست آمده..... ۱۲۴
- ۸-۱ طبقه بندی اسمی یا گروهی..... ۱۲۴
- ۸-۲ طبقه بندی ترتیبی..... ۱۲۵
- ۸-۳ طبقه بندی نسبی..... ۱۲۶
- ۸-۴ طبقه بندی کمی..... ۱۲۶
- ۹- مطالعه اطلاعات و تشخیص روابط علت و معلول..... ۱۲۷
- ۹-۱ مطالعه و تجزیه تحلیل مطالب..... ۱۲۷
- ۹-۲ مطالعه و تجزیه تحلیل اطلاعات به دستی هدف تحقیق باشد..... ۱۲۷
- ۱۰- تعیین اعتبار و نقد فرضیه ها..... ۱۲۹
- ۱۱- تهیه فیش و فهرستهای موضوعی..... ۱۳۰
- ۱۱-۱ تهیه فیش برای اسناد..... ۱۳۱
- ۱۱-۲ اما ترتیب فیش نویسی..... ۱۳۱
- ۱۲- مسأله فهرست موضوعی..... ۱۳۳
- ۱۲-۱ فواید فهرست موضوعی..... ۱۳۳
- ۱۲-۲ انواع فهرستهای موضوعی..... ۱۳۴
- ۱۲-۳ برای تهیه فهرست موضوعی..... ۱۳۴
- ۱۲-۴ دسته بندی فیش ها..... ۱۳۵
- ۱۲-۵ ثبت فیش ها در یک دسته..... ۱۳۵
- ۱۲-۶ استخراج مطالب..... ۱۳۶
- ۱۲-۷ مطالعه تخصصی..... ۱۳۶
- ۱۲-۸ فایده و اهمیت استخراج مطالب..... ۱۳۷

۱۳۷	۱۳- مرحله دشوار در تحقیق
۱۳۸	۱۴- تهیه فیش
۱۳۸	۱۵- چه مطالبی را یادداشت کنیم
۱۳۸	۱۵-۱ مطالب مربوط به اظهار نظرهای مهم و ارزنده
۱۳۸	۱۵-۲ مطالب تداعی شده
۱۳۹	۱۵-۳ مطلبی مهم با اندیشه اصلاحی
۱۴۰	خودآزمایی فصل پنجم
۱۴۱	فصل ششم
۱۴۱	روش ها- کرد آوری داده ها
۱۴۱	۱- جمع آوری اطلاعات از طریق مشاهده
۱۴۱	۱-۱ انواع مشاهده
۱۴۲	۱-۲ عوامل مؤثر در مشاهده
۱۴۳	۱-۳ معایب روش مشاهده
۱۴۴	۱-۴ محاسن روش مشاهده
۱۴۵	۱-۵ نکات لازم در روش مشاهده
۱۴۶	۲- جمع آوری اطلاعات از طریق مصاحبه
۱۴۶	۲-۱ انواع مصاحبه
۱۴۷	۲-۲ محاسن روش مصاحبه
۱۴۷	۲-۳ معایب روش مصاحبه
۱۴۸	۲-۴ نکات لازم در روش مصاحبه
۱۴۹	۳- جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه
۱۴۹	۳-۱ پرسشنامه عادی
۱۵۰	۳-۲ فهرست سؤالات
۱۵۰	۳-۳ راهنمای مصاحبه
۱۵۰	۳-۴ نکات لازم در تهیه و تنظیم پرسشنامه
۱۵۱	۴- جمع آوری اطلاعات از طریق استفاده از کتابخانه
۱۵۲	۴-۱ نکات مهم در استفاده از کتابخانه
۱۵۲	۵- جمع آوری اطلاعات از طریق روش تاریخی

۱۵۳	۵-۱ نحوه استفاده از منابع تاریخی
۱۵۳	۶- جمع آوری اطلاعات از طریق روش آماری
۱۵۳	۶-۱ قابلیت توصیف
۱۵۳	۶-۲ عمل استقرار
۱۵۴	۶-۳ راههای مختلف مطالب آماری
۱۵۵	۷- جمع آوری اطلاعات از طریق روش برون فکری
۱۵۶	۸- جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعه موارد خاص
۱۵۸	۹- جمع آوری اطلاعات از طریق روش جامعه سنجی
۱۵۹	۱۰- جمع آوری اطلاعات از طریق روش تجربه و آزمایش
۱۶۰	۱۱- آزمونهای فصل ششم
۱۶۱	فصل هفتم
۱۶۱	روشهای تحقیق
۱۶۱	۱- تعریف روش
۱۶۲	۱-۱ هدف از انتخاب روش
۱۶۲	۱-۲ فرق روش با تکنیک
۱۶۳	۱-۳ فایده و لزوم روش
۱۶۳	۲- روشهای علمی و غیر علمی
۱۶۳	۲-۱ روش غیر علمی
۱۶۴	۲-۲ روش علمی
۱۶۵	۳- انواع روشهای تحقیق
۱۶۵	۳-۱ تحقیق بنیادی
۱۶۵	۳-۲ تحقیق کاربردی
۱۶۶	۳-۳ تحقیق برای حل مسأله
۱۶۶	۳-۴ تحقیقات تاریخی
۱۷۰	۳-۵ تحقیق توصیفی
۱۷۰	۳-۶ تحقیق تلامی و مقطعی
۱۷۱	۳-۷ تحقیق موردی و زمینه ای
۱۷۳	۳-۸ تحقیق همبستگی یا همخوانی

۳-۹	تحقیق علی یا پس از وقوع.....	۱۷۴
۳-۱۰	تحقیقات تجربی.....	۱۷۶
۳-۱۱	تحقیقات نیمه تجربی.....	۱۷۸
۳-۱۲	تحقیق علمی.....	۱۷۹
۳-۱۳	تحقیق آرشویی.....	۱۸۰
۱۳-۲	معایب تحقیق آرشویی.....	۱۸۱
۳-۱۴	تحقیق زمینه یابی.....	۱۸۱
۳-۱۵	تحقیق میدانی.....	۱۸۴
۳-۱۶	تحقیق آمایش میدانی.....	۱۸۶
۱۲-۷	آمایش طبیعی.....	۱۸۸
۳-۱۸	تحقیق (آمایش) (آمایشگاهی).....	۱۸۹
	خودآزمایی فصل هفتم.....	۱۹۱
	فصل هشتم.....	۱۹۳
	تحقیق کاربردی در بازاریابی.....	۱۹۳
۱	فرآیند تحقیق در بازار.....	۱۹۳
۱-۱	تعریف مسأله در تحقیقات بازار.....	۱۹۴
۲-رویکرد به مسأله.....		۱۹۵
۲-۱-روش رویکرد به مسأله.....		۱۹۶
۳-طرح تحقیق.....		۱۹۷
۳-۱-طبقه بندی تحقیقات.....		۱۹۷
۳-۲-تفاوت میان تحقیقات اکتشافی و تحقیقات قطعی.....		۱۹۷
۳-۱-طبقه بندی طرح های تحقیق در بازار.....		۱۹۸
۵-تحقیق توصیفی.....		۲۰۳
۶-زیربنا و مقیاس بندی نسبی.....		۲۰۵
۷-طراحی پرسشنامه.....		۲۰۷
۷-۱-فرآیند طراحی پرسشنامه.....		۲۰۷
۷-عملیات میدانی.....		۲۱۴
۸-تحلیل واریانس.....		۲۲۰

۲۲۰	۹- همبستگی و رگرسیون
۲۲۱	۹- تهیه و ارائه گزارش
۲۲۱	۹-۱ فرآیند تهیه گزارش
۲۲۲	خودآزمایی فصل هشتم
۲۲۳	فصل نهم
۲۲۳	نحوه نوشتن گزارش تحقیق
۲۲۳	۱- تهیه گزارش تحقیق
۲۲۴	۱-۱ مقدمه و بیان مسئله
۲۲۵	۱- بیان مسئله، هدف و فرضیه
۲۲۶	۳- روش اجرای تحقیق
۲۲۶	۳-۱ روشها
۲۲۶	۳-۲ طرح پژوهش
۲۲۷	۳-۳ ابزار اندازه گیری
۲۲۷	۳-۴ در این قسمت از گزارش
۲۲۷	۴- بحث و نتایج
۲۲۷	۴-۱ ویژگیهای تحقیق مطلوب
۲۲۸	۴-۲ ارزش نتایج
۲۲۹	۴-۳ یافتههای پژوهش
۲۲۹	۳-۴ بحث درباره یافتهها
۲۳۰	۳-۵ محدودیتها
۲۳۰	۵- خلاصه و نتیجه گیری
۲۳۰	۵-۱ منابع
۲۳۰	۵-۲ ضمائم
۲۳۱	خودآزمایی فصل نهم
۲۳۳	منابع و مآخذ

پیشگفتار

دردنیای امروز دانی یکی از محورها و شاخص های اصلی پیشرفت و تعالی هر جامعه محسوب می شود. سنجش سطح دانایی میزان تولید و مصرف اطلاعات و گسترش دانایی به دسترسی سریع و آسان به منابع علمی موثر وابسته است. دانسته های ما یا از طریق مطالعه منابع اطلاعاتی موجود حاصل می شود یا بر اساس پژوهش هایی که خود انجام می دهیم به دست می آید. اگر این دانسته ها بر اساس نتایج پژوهش های علمی باشد در واقع به مصرف اطلاعات پرداخته ایم و اگر مبتنی بر مشاهدات و تحلیل های تجربی باشد تلاش ما به تولید اطلاعات منجر شده است بر همین اساس رویکرد کاربردی در روش های تحقیق دارای اهمیت ویژه ای می باشد بنابراین این در این کتاب سعی بر این شده است تا نگاهی دوباره به روش تحقیق از پنجره کاربردی داشته باشیم و از کلیه اساتید، دانشجویان و خوانندگان گرامی درخواست داریم تا بنده را در تکمیل این مجموعه یاری نمایند. در پایان از کلیه کسانی که بنده را در تهیه این مجموعه یاری نموده اند کمال تشکر را دارم.

مددخانی

تایستان ۱۳۹۶